

УДК 65.018

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРЕМІЙ З ЯКОСТІ

Жмурко Г. Т. студ., Никифоров А. О. ст. викл.

(Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка)

Якість – це сукупність характеристик об'єкта, які стосуються його здатності задовольняти встановлені і передбачені потреби відповідно до його призначення.

Тотальне управління якістю являє собою сукупність організаційної структури, процедур, процесів і ресурсів, необхідних для адміністративного забезпечення якості. Метою запровадження системи тотального управління якістю є забезпечення максимально високих результатів по всіх найважливіших для споживача критеріях. У зв'язку з цим було започатковано премії з якості – конкурс серед підприємств на національному та міжнародному рівнях, у якому оцінюються зусилля та досягнення підприємств у сфері забезпечення та поліпшення якості. Серед національних премій з якості найвідомішими є американська премія ім. Болдріджа та Європейська премія за моделлю досконалості Європейського фонду управління якістю (ЄФУЯ).

Національна премія з якості ім. Болдріджа була заснована у серпні 1987р. з метою підвищення ролі якості у роботі американських компаній. Премію присуджують трьом категоріям компаній: виробничим, сервісним та компаніям малого бізнесу. Премія ім. Болдріджа присуджується не більше ніж двом компаніям у кожній категорії. Відповідно до вимог, встановлених премією, компанії-переможці повинні інформувати інші компанії через публікації та лекції про хід і результати своєї роботи щодо поліпшення якості.

Оцінка претендентів на премію ім. Болдріджа проводиться за сімома критеріями: роль лідерів (9 %), інформація та аналіз (7,5 %), стратегічне планування (5,5 %), управління персоналом (14 %), управління процесами (14%), результати діяльності (25 %), задоволеність споживачів (25 %). Ці критерії складають важливу частину роботи будь-якої організації у сфері якості, спрямовуючи основні зусилля на попереджувальні дії і безперервне поліпшення. Спрямованість американської премії з якості – неперевершена досконалість і конкурентоспроможність підприємств.

Європейська премія з якості була створена у 1992 році за ініціативи Європейського фонду менеджменту якості, з метою проведення самооцінки та зовнішньої оцінки підприємств за критеріями моделі ЄФУЯ. Участь у конкурсі дозволяє порівняти між собою будь-які компанії, осмислити й перейняти європейські цінності й культуру ведення бізнесу, одержати визнання. Усе назване у підсумку суттєво підвищує ефективність бізнесу за помірних витрат.

Європейську премію з якості присуджують як великим, так і малим організаціям, незалежно від їх рівня досконалості. Модель ЄФУЯ складається із дев'яти критеріїв, п'ять з яких описують підходи, що використовує організація для досягнення результатів: роль лідерів (10%), політика та стратегія (8%),

управління персоналом (9%), партнерство та ресурси (9%), процеси (14%). Чотири критерії – результати, яких досягає підприємство за рахунок використання відповідних підходів: результати, що стосуються споживачів (20%), результати, що стосуються персоналу (9%), результати, що стосуються суспільства (6%), основні ділові результати (15%). Спрямованість європейської премії з якості – оцінка діяльності різних підприємств.

Основне завдання премій з якості – оцінювання й порівняння діяльності різних організацій-заявників. Європейська та американська моделі можуть бути відносно легко адаптовані до специфіки будь-якого підприємства. Основою моделей є концепція TQM, тому найважливіша перевага, яку отримує підприємство, полягає у розробленні та впровадженні системної і збалансованої оцінки ефективності та результативності ключових підходів і процедур системи менеджменту. При цьому, мова йде як про підходи, що забезпечують операційну ефективність, так і стратегічний розвиток.

Відмінні риси премій з якості наступні: різні принципи визначення категорій учасників; чисельність критеріїв моделей та їх вагові коефіцієнти; різні показники для визначення ефективності роботи управлінського апарату.

Спільним у преміях з якості є: можливість участі у конкурсах будь-яких організацій, незалежно від їх розмірів і рівня досконалості; концентрація зусиль на весь виробничий процес і на всю діяльність організації в цілому; використання базових принципів стандартів серії ISO 9000.

Керівництво компаній, які отримали премію з якості, переконливо свідчить, що якість є визначальним для розвитку та конкурентоспроможності підприємства, не зважаючи на відмінності у процесі проведення самооцінки підприємства за критеріями моделей.

Сучасні премії з якості, премія ім. Болдріджа і Європейська премія якості, – не просто нагороди за перемогу у конкурсах: вони формують національну політику США та країн ЄС у сфері якості.

Європейська премія з якості та американська премія ім. Болдріджа ґрунтуються на спільних принципах тотального менеджменту якості, мають спільні цілі та більшість однакових критеріїв. Участь у конкурсах на здобуття національних премій з якості відкрита для будь-яких підприємств, незалежно від їх розміру, сфери діяльності та початкового рівня досконалості.

Список літератури:

1. Загальне управління якістю / О.В. Нанка, Р.В. Антощенко, В.М. Кісь, І.О. Листопад, Н.І. Моїсеєва, І.В. Галич, А.О. Никифоров. – Харків: ХНТУСГ, 2019. - 205с.